

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkas utca 78. sz. alatt gr. BÄNFFI-ház emeletébe.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
 Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.
 A „nyiltelek”-i cikkek sora után 15 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Figyelmeztetésül.

Évnegyedes előfizetők előfizetési határideje múlt hó végével lejárván, tisztelettel kérjük előfizetésük megújítását.

Lapunk előfizetési ára:

Egészévre . . . 12 ft.
 Félévre . . . 6 „
 Évnegyedre . . . 3 „
 Egy hóra . . . 1 „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein János közép-utcai könyvkereskedésébe küldendők.

Kolozsvár, october 7-kén 1862.

(D) A „Const. Oest. Ztg.” sept. 30-i számában octroyált megyebizottmányainkról egy cikket tesz közzé Kolozsvárról, mely kiválólag reánk vonatkozik, s egyszersmind ügyes dialectikával és az eszmévitatás ildomos hangján levén tartva, kötelességünknek érezzük észrevételeinket arra annyi részben megtenni, a mennyiben azt sajtóviszonyaink engedik. Előre bocsátjuk itt a cikket, a mint következik:

„Tehát ma (sept. 25 én) gyűlnek össze az ideigl. bizottmányok megyéinkben s székeinkben, s az egész ország nagy feszültséggel néz magatartásunk elébe. Ezen feszült figyelem, mely újra megért, habár csak provisorius megkepviseletünk irányul, valóban alapos; nyilvános életünk újraébredése függ magatartásától s országunk belserveszésének átvitele, és végre a minden oldalról óhajtott országgyűlés reménye.

Minden oldalról néhány nap óta azon kérdést hallhatni: fognak-e protestálni az újra összehívott megyebizottmányok azon octroyált szabályok ellen, melyeknek lételüket köszönik, s ily óvás esetében a kormány fogja-e a magokat törvényteleneknek nyilatkoztató bizottmányokat valóban megszüntetni?

Fájdalom, mindkét esettől tarthatunk, mert némely oldalról nyíltan és titkon eléggé arra működtek, hogy ily protestatiót idézzenek elő s a kormány nyilvánosságra is jutott erőlyes nyilatkozatával határozatát nyíltan s határozottan kimondá.

Engedjen sz. ur néhány észrevételt azon viszály felett, mely a helyzet felfogásánál a kormány s országunk egy igen tevékeny pártja közt létezik, mely annál fontosabb, mert az alig ébredt megyei életet első fellépésével a kormánytól igen komoly összehittközésbe hozni fenyeget.”

Itt az író elmondja, hogy a kormány kénytelen volt octroyozás által tenni meg egy átmeneti intézkedést, miután a joggyformaság elvének alkalmazása után az 1791-i XII. törvény szabályai többé nem alkalmazhatók. És így folytatja:

„Senki sem tagadhatja meg, hogy itt csak egy átmeneti intézkedéssel kellett és lehetett segíteni s itt csak a kormány, az az a korona lehetett azon jogosult factor, mely egy octroy által segíthetett.

Ez ellen lépnek fel most, élükön a „K. Közlöny”-nyel, az óvás buzgó védői. Azonban maga e lap sem tagadja az első és főelőzményt, s 133 dik számában emelt polemikájában így nyilatkozik: „hogy a megyék, vidékek, székek a régi alakban az ő meggyőződése szerint is lehetetlenek”; (Nem éppen úgy volt mondva. Szerk.) mindamellett állítja az említett lap, hogy az octroyra nem volt szükség s a kormánynak, ha az 1791. XII-dik törvényzikk nem volt alkalmazható, az 1848-i XVI-dik t.-cikket mint egyedüli alapot kellett volna elismernie.

Mi itt a „K. Közlöny”-nyel szemben két tekintélyre hivatkozunk, kiknek illetékességét a kérdés megítélésére nézve a „K. Közlöny” sem vonhatja kétségbe.

Az első az erdélyi k. gubernium, mely 1848 ban a jobbgyviszonyok eltörölésének, s az osztályok és vallások egyenjoguságának ministeri rendelet folytán kihirdetésekor nyíltan kijelentette, „hogy a megyei alkotmányának ebből felleltetelt megváltoztatására nézve csak az erdélyi országgyűlés bevérandó határozatai lehetnek irányadók.”

A másik nyilatkozat az ismert publicista b. Kemény Zsigmond, ki Erdély jogviszonyairól értekezve 1860 ban a „P. Napló”-ban alkalomszerűleg érthetően, kifejezte: „hogy az 1848-ki XVII-ik törvényzikk (így van a német szövegben XVII. és nem XVI. sz.) Erdélyre nézve jogilag kötelező nem lehet, mert erre nézve a további kiegyenlítés az erdélyi s magyarországi országgyűlésnek volt fentartva.

Ha tehát az 1791. XII dik törvényzikk, a mint a „K. Közlöny” is elismeri, tétleg lehetetlen, és ha az 1848-diki XVII. (mind XVII-nek van írva. Szerk.) t.-cikk a legelőkelőbb szakemberek nézete szerint Erdélyre nem alkalmazható: akkor a „Közlöny” sem tagadhatja a korona részéről octroyálás szükségességét.

Midőn így egyszerűen az octroyálás kikérülhetlen szükségessége kétségtelenül ki van mutatva (?) másrésztől nem tagadható, hogy minden egyének meggyőződésétől függ elhatározni, ha vajjon ő az új octroyt elfogadhatja e, s ha vajjon az az erdélyi nemzetek alapjogait nem sérti e, s ha vajjon a provisorius szabályok által körvonalozott jogok értelmében saját meggyőződéséhez képest a megye közigazgatásában részt vehet e? Bizonyan mindenkinél országunkban szabad jogában kell állania annak, hogy a provisorius megyebizottmányra választásban részt vegyen-e vagy nem, valamint hogy az esetleg ráesendő választást elfogadja vagy vissza utasítsa? Az óvakodás ezen utját jogilag senkitől elzárni nem lehet. De éppen úgy kétségtelen a kormány által kellő időben közzétett meggyőződés, hogy a legkegyelmesebben engedett megyeképviselet batásköre a kibocsátott provisorius utasításon nyugszik, s hogy a közvetlőleg vagy közvetlenül a bizottmányba megbívtottak előre tudhatják azon politikai jogok tartalmát, melynek gyakorlatára meghívtak s így magában érthetőleg senki sincs jogosulva tevékenységének szélesebb jogokat igényelni, mint a mennyire őt a provisorius rendszabály feljogosítja.

Ezen meggyőződés alapján a kormányzás a maga idejében ki is mondotta szilárd határozattal, mikép azon megyebizottmányok, melyek ily óvások által saját alapjogjaikat magok megtagadják, feltétlenül szétoszlassanak.

Hasztalan hánytorgatja itt a „K. Közlöny”, „hogy a protestatio joga a nemzet minden tagját évszázadok óta illette, s ettől őt senki el nem zárhatja.” Ezen állítás teljesen valótlan; soha Erdélyben s Magyarországon is azon szempillantás óta, hogy őseink az államtársaság követeléseinek tiszta ismeretéhez jutának s a személyes ellentállás jogáról önként lemondottak, nem illette az egyént a protestatio joga. Az egyén beadhatta óvását, de csak a megye emelte azt határozattá. Azonban e jog csak a kormány egyes intézkedéseire szorított, és soha sem terjedett ki a megyelétalapjára. Ezen óvásjog a megyebizottmányoknak meg nem engedhető, mert ez által ők saját lételüket tagadják meg s az óvással együtt létezni megszűnnek.

De mi ellen is akarunk protestálni? Az octroy ellen? De nincs-e fenebb kimutatva, hogy az elkerülhetlenül szükséges volt, midőn a régi, az egyenjoguság új alapjai által létezni megszűnt, s valami új törvénytiszterleg még nem hozható? Itt nem csak joga, de kötelessége volt a koronának octroy által a szükséges követítőt előállítani. (Az ily itt egészen elfeledi, hogy már 1860 ban állították meg ily bizottmányok minden octroy nélkül. Szerk.)

Vagy tán az octroyált választási mód ellen? Ez ellen nem protestalhatnak azok, kik activ és passiv részvétők által a választási módot már elfogadták.

Tehát az új megyék batáskörének megszorítása miatt? Használjuk fel a nekünk engedett jogot hazánk javára s bízzuk az egyedül érvényes protestatiót az országgyűlésre; törekedjünk inkább az országgyűlés mielőbbi összejövetelére, mely éppen a célbaévt protestatiók miatt ismét lehetlenné válik. Ez az első legszentebb kötelessége minden valódi hazafinak.”

Ezután az író kimutatja, hogy a megyei batáskör a közigazgatási téren nincs megszorítva, csak is a törvénykezésén. E részben így okoskodik:

„Ez így látszik, hogy éppen erre van irányozva a protestatio mellett oly buzgón agitáló „K. Közlöny” törekvése. Ő kívánja, hogy a régi törvényzések ismét behozassanak, s hogy az eddig érvényes osztrák törvények helyett vagy az országbírói értekezlet, vagy a kormányzók igazságtügyi bizottmányának elaboratuma alkalmaztassék. (Igen a mint ezt ő Felsége meg is ígerte b. Kemény ő nmának, s a mi végett azon gubern. bizottmány össze isült s működött is. Szerk.) Kívánja az állandó törvényzések megszüntetését, s az időszaki választás alatt álló megyebizottmányokhoz áttételét a törvénykezésnek.”

E részben – folytatja az író – a legjobb tanítást a sok oldalról sérthetlenné állított 1848-i törvényekből vehetjük, mert éppen e törvények igazságtügyi szervezettől vezélyeit nyilván elismerték, s az állandó törvényzések felállítását elmozdítatlan bírókkal mint egy szabályzott bírói rendszer főellékét mutatták fel.

Félrevesztik-e ezt most, s miért? mert ez nálunk haldan így volt stb.

Nézzük meg testvérországunkat a Királyhágón tul. Ott az országbírói értekezlet érvényes, s hogyan mennek a dolgok. Magyar testvéreink, ha őszinték akarnak lenni, ma örömebbek mint holnap egész ősi törvénykezéseket félrevetnek s a polgári törvénykönyvet örömet visszaállítanak, melynek tagadhatlan elsőségét a „K. Közlöny” is elismeri. (Csak annyit ismertetünk el, hogy derék munkát s tanulhatunk belőle, az ember minden könyvből tanulhat. Szerk.) És mi egyszerűen félredobjuk azt a mit bírnak, s a mit magyar testvéreink örömet szívők vérével visszavennének. És miért? Azért, mert az előbb úgy volt.”

Végül előadja író, hogy Magyarország példa lehet, hová visznek a protestatiók, s azt mondja: a ki nem fogadhatja el a megyebizottmány eszméjét, ám protestáljon s menjen baba s engedjen másnak helyet, ki elég bazaszeretettel bír, a baba javát többre becsüli saját népszerűségénél.

Legelőbb is kiemeljük, hogy a cikkíró elméletünket nem teljesen fogta fel. A Királyhágón innen a miénknél szélsőbb nézet éppen az volt, a mit

cikkíró ajánl: t. i., hogy a bizottmány tagjai menjenek be, hozzanak egy óvakodó határozatot a bizottmány törvénytelenége miatt, és azzal oszlojanak el.

A mi nézetünk ellenben az volt: „Óvakodván az ellen, hogy a mostan octroyalt bizottmány léteiből jövőre valami törvényes következmény vonassék, s kijelentvén a tagok, hogy e térre csak mint egyének s a szent korona tagjai állanak, kérelmezék ő Felségtől a megyéknek az 1848-i XVI. törvényzikk értelmébeni visszaállítását, minek lehetősége végett szükséges a hazai közigazgatási s magánjogi törvények visszaállítása, minthogy a megyék lakói az osztrák törvényt nem ismerik, tehát az autonómiajuk körébe eső törvényzéseket s közigazgatási tiszteket elő sem állíthatják.”

Midőn ezen elméletünket felállítottuk, megfontolánk minden lehető intézkedéseket azon irányban, hol a törvényhez való ragaszkodást a helyzet kívánalmaival ki lehetne egyeztetni, de a mit ez uttal fejtegetnünk nem lehet. Csak annyit említünk, hogy három lehetőséget gondoltunk. Részünkről az első látnók legczélsezerűbbnek, s olyannak, mit az ország abszolút többsége kíván, s a mi legkevesebb vitatás és ellentmondás alá esnék; de a többi lehetőséget is beláttuk, azonban általános eredményen kétkedünk, valamint belátjuk a 4-dik és legvalószínűbb lehetőséget, miszerint az udvar nem keresi fel a törvénytiszterü ügyeket, hanem az octroy érvényesítését erőlyesen fogja tovább vinni, támaszkodva azon nézetekre, melyeket az „Oest. Ztg.” írja sok ügyességgel fejteget.

Ez volt elméletünk, és ismételjük, hogy ez hazánkban a legmérsékeltőbb, a kiegyenlítést leginkább közvetítő elmélet.

Már most a cikkíró, elméletünk ellenében legelőbb azt állítja, mikén a gubernium 1848-ban úgy nyilatkozott, hogy a megyealkotmányon szükséges változtatásra nézve csak az erdélyi országgyűlés bevérandó határozata szolgálhat irányadóul.

Erre azt jegyezzük meg, hogy ezt a gubernium az erdélyi országgyűlés bezárása előtt mondá, s nem is mondhatott egyebet; de miután ezen országgyűlés a megyszerkezetre nézve külön határozatot nem hozott, s miután azt báró Puchner, ő Felsége a király nevében, mint legutolsó országgyűlést bezárta, s miután ő Felsége Ferdinánd császár és király a rendekhez küldött leiratában kimondá, hogy több erdélyi törvényzikket, (minők a közös teherviselésről, a bevett vallások jogegyenlőségéről, sajtóvétségről stb. hozott törvények) azért nem erősít meg, mert a pozsoni törvények már Erdélyre kötelezőkké váltak; és miután mi a megyei bizottmányokat akkor a ministeri intézkedés folytán össze is állítottuk a XVI. törvényzikk értelmében, s ez ellen sem a gubernium, sem a megyék, sem a Pestre összegyűlt erdélyi képviselet kifogást nem tett: a cikkíró e részbeni hivatkozása önként összeomlik.

Hivatkozik továbbá cikkíró b. Kemény Zsigmond nyilatkozatára, mit a „Pesti Napló”-ban 1860-ban tett volna. Nem emlékszünk ily nyilatkozatára, pedig az nagyon feltűnt volna előttünk. Ily nyilatkozatot b. Kemény nem is tehetett. Talán a cikkíró téves felfogása onnan ered, hogy a XVII. törvényzikket, mely a tisztviselők választásáról szól, összetéveszti a XVI-tal, mely a bizottmányról szól?

Az 1860-i megyei szervezőkor sokan Erdélyben úgy akartak, hogy a tisztviselőket a Királyhágón tul lábra állítsák. Mi voltunk legelsőek, kik az 1848-diki törvényre hivatkozva kimondottuk, hogy tisztviselőink status personalisát nem szabad változtatunk, ennek az erdélyi régi alak szerint kell maradni, míg a törvényhozás másképp intézkedik. Erdély abszolút többsége nézetünket igazolta. Ugy emléksünk, hogy a „Pesti Napló” is e nézetet volt, tehát erre s nem a bizottmányokra vonatkozhatik b. Kemény idézett állítása.

Minthogy az író a „Pesti Napló” számát nem idézi, utána nem nézhetünk, de ismételjük b. Kemény Zsigmond nem mondhatott olyast, hogy a bizottmányokról szóló pozsoni törvény Erdélyre nézve ne szolgálna e kérdésben sinormértékül.

Igy tehát a felhozott tekintélyek ellen állítá-

sunk vértézve van; és az octroy elkerülhetlen volta ezekből nincs igazolva.

Menjünk tovább. Azt mondja a cikkíró:

„Hasztalan hánytorgatja azt a „K. Közlöny“, hogy a protestatio joga a nemzet minden egyes tagját évszázadok óta illette, s ettől őt senki el nem zárhatja. Ezen állítás teljesleg valótlán. Soha Erdélyben s Magyarországon is azon szempillantás óta, hogy őseink az államtársaság követeléseinek tisztá ismeretére jutának, s a személyes ellentállás jogáról önként lemondottak, nem illette az egyént az „óvás“ joga, ezen jog a megye joga volt.“ stb.

A tisztelt cikkíró itt összetéveszti a műszavakat, összezavarja az „óvás“ a „határozat“-tal. A dolog éppen ellenkezőleg van, mint a hogy az író állítja, az „óvás“ egyéni jog éppen úgy, mint testületi. Illetti az az egyént, illeti a municipiumot, illeti az országgyűlést; és a mióta alkotmányunk fenáll egész a mai napig örökké is használtott. Az óvást igaz, hogy határozattá csak a testület (megye vagy országgyűlés) többsége teheti; de óvást bármely egyén adhat, és adott is be, egész a legutóbbi bizottmányokig, mikor is egy-egy óvást adott be, s az jegyzőkönyvre is vétetett. Hányszor jelentettek a guberniumban is egyes tagok óvást, valamely felsőbb leirat vagy a többség elhatározása ellen? Mint zugtak a szászok a repraesentatio kérdésénél, a minap, hogy a gubernium szász tagjai óvást nem jelentettek? Hányszor adtak egyének óvást be a megyékre érkezett királyi rendeletek ellen, mely rendeleteket a többség elfogadott? Hányszor a többség határozata ellen, mely mindig jegyzőkönyvre vétetett, s melyet soha sem a többség, sem a kormány meg nem akadályozott? E szerint csak bámulnunk lehet iró állításán, a ki ügyeink körül jártassággal látszik birni, mikép feledhet el, hogy az óvás éppen kiválólág egyéni jog, melyet Balomiri és Nagy urak éppen úgy igénybe vettek a minap a szász universitásban, mint igénybe vehet Smolka ur a Reichsrathban, s igénybe vehetünk mindnyájan akármely testületben.

Azt mondja végül író, hogy a megye létalapja ellen soha óvást nem tetetett.

Éz sem áll. A megyék létalapját, a mióta a magyar királyság fenáll, csak egyszer támadta meg a kormány. József császár alatt történt ez. Akkor is csak annyi részben történt a támadó rendszabály, hogy a megyéket másképp osztottak be; de a megyegyűlési szavazati jogot senkitől el nem vették, a kit az addig megilletett. Utasítjuk az író a marosszéki levéltárba azon megyegyűlés jegyzőkönyvére, melyet a Marosszékkal egyesített Küküllőmegye közös megyegyűlése szerkesztett; látni fogja ott, hogy a megye illetén szerkezte ellen is óvást jelentettek a megye tagjai. Igaz, hogy ez óvásjelentés után sem osztottak el, hanem minden alkalommal felírtak József császárhoz, míg végre a magas szellemű uralkodó minden rendeleteit visszavonta, melyek a magyar alkotmányt sértették, de ez utóbbi körülményből csak azon következtetést lehet kivonni, hogy az óvás magára igen ártatlan dolog, és sokszor éppen kiegyenlítési eszközül szolgál.

Cikkíró az állandó bíróságok elve mellett vitatkozva, hivatkozik az 1848-i e részben kedvező eszmékre. Az állandó bíróság elvi kérdésénél mi az íróval kezelt fogunk; s miért kívánjuk mégis vissza a választott bíróságot? Azért, a mit az író gunyosan mond reánk: azért, mert ez a mi alkotmányunk szerint úgy volt! Ez a jogfolytonosság. Bárminő rossz volt valamely intézvény, azon csak a törvényhozás változtathatott. Ezt parancsolják régi törvényeink, s ezt mondá ki ő Felsége az october 20-ki diploma III-dik pontjában is.

Felhiya levén ildomos vitatkozás által, megtettük a mennyiben lehetett észrevételeinket; győződjk meg az író, hogy mi is jól akarunk, akarjuk a kiegyenlítést. Mi ismerjük országunk közvéleményét, ismerjük törvényeinket, melyeket megtagadnunk homagialis letett esküünknel fogva nem szabad. Mi felmutattuk a tért, a hol szolgálhatunk, e térről kizárva passivitásban ugyan, de békés és csöndes polgárok maradunk.

Még egy észrevételt kell tennünk, mi lapunk egyéniségére vonatkozik. Azt mondja az író: „Ennek (az octroynak) lépnek ellenében az óvás képviselői, élükön a „K. Közlönyvel.“

E tételből az látszik, mintha lapunk egy nagy párt élén állana. E szerencsével nem kérkedhetünk. Egyedüli sugalmazónk honszerelmünk, a kül- és belpolitikai viszonyok ismerete. stb. A mit mondunk, csak magunk mondjuk, s annyiban van nyomatéka, a mennyiben hazánk fiainak gondolkodásmódjában viszhangra találhat. Propagandánk csak azon eszméink, melyek a sajtó szűkre vont korlátain áttörhetnek.

Nagyon természetes, hogy e korlátozásban nem lehet kimondanunk eszméink minden árnyalatait, holott tökéletesen meg vagyunk győződve, hogy a törvényes alapokon Erdély közkérdését leggyorsabban s legbiztosabban meg lehetne oldani. — Erdély kérdése a magyar királyságban csak előzetes kérdés, megoldása csak könnyíti az összes kérdések vég megoldását.

24. augusztustól sept. 17. Szász- Veszszös- Küküllővár- és Oláh-Topliczán.

(Folytatás.)

Quoad rusticos porro: proprietate sylvarum solis dominis terrestribus... competente; vigore praesentis articuli decernitur, quod ubi sylvae sub cura et dispositione dominorum terrestrium conserventur, neque permissum sit cuiquam ex rusticis, sine praesentia et venia domini terrestrii Lignationem exercere aut exstirpaturas facere. Quod si autem ubi visio locorum rusticis absque venia praevia a dominibus terrestribus impetranda, sylvas Lucos vel dumeta per lignationem vel exstirpaturas sive pascuationem aut per incendia devastare attentaret, contra tales juxta leges praeventes in ommissibiliter procedatur.“ 1812-beli 8768. főkörmányszéki számok alatt kihirdetett XXXIV. erdős rendit magában foglaló törvényezik több szabályait mellőzve a 3-ik pontban rendeli, hogy „jóllehet minden tulajdonosnak törvény szerint meg van azon hatalma, hogy a maga javait mentől jobb móddal lehet használnia, s azokból mentől több hasznot lehet vevessen, azokat mindazonáltal elpusztítani és vesztegetni nem szabad; erre nézve, ha valami erdőtulajdonossárol tapasztaltatnék, hogy a tulajdon s a maradvékaira is általmenő káranak eltávolítására való kötelezettségét félre-téve, a maga erdejét pusztítaná és tékozná, az iránt a successorsok a területbeli vagy processualis tiszték által az universitas jurisdictiojához, vagy ha az elkezdett pusztításnak hamarabb leendő orvoslása haladékat nem szenvedne, az igazgató főtiszthez idejekorán jelentés tétetvén, azok a dolgot, a bepanaszoltatott tulajdonost is előre meghallgatván minden késedelem s részrehajlás félretételével, szorgalmatosan nyomonzzák ki, és a feladás igaznak lenni találtván az erdők további pusztításának megakadályoztatására, és ha szükségesnek láttatik a rendelő sequestrumra nézve az olyatán erdőpusztító birtokosaival a törvénytől kiszabott uton, éppen azzal a móddal bánjanak, a mely az ősi jók pusztítóinak megzabolására ki van szabva;“ a 4-ik pontban „A parasztszónak földesurak engedelme s írásban adandó szabadsága nélkül az erdőkben irtásokat tenni egyáltalában tilalmaztatik, a kik az ellen cselekednének 24 palczattal, és egy havi áristommal büntetessenek meg, s azonkívül az okozott káranak megfordítására is szorítottassanak. Az 5-ik pontban továbbá a ki az erdőkhez közel annyival inkább magukban az erdőkben a magas szárazfűveket és a fákról lehullott száraz faleveleket meggyújtán... noha azt az erdőknek meggyújtására való célzatosan kívül cselekedte is, ha még is abból az erdőnek meggyulása, és kár következne, az okozott kár megtérítésén kívül a nemes és városi polgárok, ugy más szabad emberek 24 fikal, a parasztszón pedig 24 palcza, korbács vagy vessző ütésekké büntetessenek meg“ stb. A 7-ik pontban „a fiatal s vágott erdőkben a marháknek s kecskének legeltetése első történetes s kárnélküli bemenésére 10 kr. hajtópénzzel darabjából, 2-dik esetben a kár és hajtópénz megfizetésén kívül a nemes és városi marha-tulajdonos személyekre 24 frt, a parasztszón nézve 24 palczattal terhe alatt tiltatik.“

Mert az 1848-beli V. t. cz. 2. §. következő szavaiból „az urberek közönsége a részökre különösen kiszakasztott és általuk jelenleg is használt erdők használatában továbbra is megmaradnak, fenmaradván a földesuraságnak a helyes erdőkezelési elvek szerint gyakorlandó felügyelői joga; mely felügyeletet kijátszó urberek, az urbéri tábla által illően megbüntetendő, ha azonban ezen erdők az urberek elhasználták és elpusztították volna, vagy jövedelmén elhasználták és pusztították: a földesur új erdőadásra semmi szín alatt nem köteleztetik.“

Mert az 1854-beli junius 21-iki 151. számú cs. urbéri nyiltparancs 48- és 52-ik §§. azon tartalmakból, hogy a törvényes faízási, s más a volt jobbágyság javára eső szolgáltatásokkal terhelt erdők szabályoztatnak, az 1848-ig és a mostan is törvényes szolgalmok kiszolgáltatandók, s hogy egy 1 1/2 hold erdőn kezdve 6 holdig kaphat egy volt jobbágyság, s 9 holdat csak ott, hol kereskedésre is meg volt engedve az erdőhasználat, s e részesedés által ki van adva minden képzeti része a bármínemű erdőből, s a megmaradt a nemes földbirtokos, város vagy nemzet kirekesztő tulajdona marad, s mert az erdők biztonságára érdekében a magas kormány által ide szerint kiadott üdvös rendelkezések kívül, az 1852-beli reánk 1858 január 1-jén kezdve kötelező erővel bíró cs. erdőtörvény célzárnyos tartalma s szavai meggyőznek minden ép eszt, s az államok fenálltatása alap-törvényeit felfogni tudót arról, hogy:

1. Igenis ösmeretese, s vannak erdőtől szabályozó törvények, s ezek alapján 1848 ig kiadott közigazgatási rendeletek, mely utolsók többször törvények által is jóváhagyattak és elfogadtattak, vannak 1848 után is erdőtől szabályozó rendeletek, melyeknek olykor szigorúságokat mentik a mindennapi jog- és tulajdon szentségét tekintetbe nem vevő és veszélyeztető egyesek kihágásai.

2. Hogy az 1848-ig hozott törvények és rendeletek nemcsak az erdők mikénti használatáról s illetőleg vágásáról rendelkeztek, hanem mindannyiszor, valahányszor hozattak, megújítottat bennök egyszersmind azon alapelv, hogy a földesur lett legyen a nemes ember avagy más rangú tulajdonos, város avagy nemzet, csak egyedül gyakorolhat kirekesztőleges földtulajdonosi jogot, s az általvaló vagyis akkori neven nevezett jobbágyot és zsellért az azon törvényekben és rendeletekben megírt esetekben illeti csak a maga bási szükségére nélkülözhetetlen faízási szolgalmat, s ez is csak a földtulajdonos engedelmével s felügyelői jelenlétében, a mely időnként megújított rendelkezés tanúsítja,

hogy valamint az osztrák polg. törvénykönyv 354, 357, 362 és több más §§. szerint a tulajdonosnak szabad rendelkezést enged tulajdona felett, mindenkinek, ugy hazánkban a földtulajdonos szabadon rendelkezett a maga tulajdona felett, s a volt jobbágyság és zsellér, vagy akár mely más nem tulajdonos csak a neki ideiglenes használatra átengedett fekvősegek évenként előforduló terményeikről rendelkezett és csak addig, a míg a földtulajdonos birtoka használatában tartotta. Meggyőznek mindenkit arról, hogy:

3. valamint az 1848-ig szentesített törvények, ugy az 1848 után kiadott kormányi rendeletek szó szerinti tartalmuk s értelmük szerint is, a volt jobbágyságok és zsellérek semmi szín és tekintet alatt nem illetheti az ország területén fekvő erdők és erdős helyek nagyobb része, hanem csak egy bizonyos csekély rész, a mennyi rendes gazdaságtal mellett nélkülözhetetlen bási szükségüket fedezi, s csak is ott, a hol eddig ki nem kapták, s csak is oly erdőkben és használatos állásban, a mennyiben szemelött tartották a tulajdon szentségét, s potyára nem ütötték, valamint a jelen, ugy a jövőt is. Meggyőznek mindenkit arról, hogy:

4. valamint 1848-ig, ugy 1848 után bizonyosan a kormány csak is a földtulajdonosok kirekesztő birtokában, és felügyelete alatt levő erdők tartotta és tartja valamint az egyesek, ugy az államérdekében századokra megtarthatóknak, s valamint 1848-ig, ugy 1848 után az egyes volt urbereknek és urberek közönségeinek a részeikbe adott és adandó részek felett rendelkezés és szabad használati jogot bár nem adott s ad, s bár erdőgazdaságtal alá veté és veti, mégis ma alig van egy század része az erdélyi, nem a kiváltságolt földtulajdonosokhoz tartozóknak, bár tömérdek erdők voltak, azon állapotban, hogy épületre való, annál kevésbé kereskedésre alkalmas fával birjanak, s ha irkáléhoz hasonló törvénytdások s népoktatók állanak elő, bizonyosan egy tized alatt Erdély oda jut, hogy főkereskedési cikke, a fátol maga-magát gondatlan eljárása, czél-talan gazdaságtal, és a már szokássá vált égetések által meg-fosztotta. (Vége következik).

(D) Lapunk mai számának „Nyiltterében“ Nuridsán testvéreknek egy ellenünkben beküldött polemiját adjuk közre, melyben mindjárt legelőbb is a mi elferditésünkről, tapintatlan tanácsadásainkról, irigykedési jajdulásokról s tudja az ég még mikről beszélnek.

Hogy mi azon cikkben „relata retulimus“ az igaz, a mennyiben az e téren kormányintézkedésekben nálunknál jártasabb szakemberek kihallgatása után állítottuk össze nézeteinket; de az is igaz, hogy ezen nézeteink közül a nyilt-téri cikk egyet sem tud összerontani.

Mi azt mondtunk, mikép szükséges, hogy a kormány küldje ki verificatoria a dézmaarenda alatt álló bejelentéseket is, mert ebből hasznos előmunkát lesz egy jövő országgyűlésre, s a mellett ki lesz kerülve oly confusio, a mi a Makray-birtoknál történt.

Nuridsán urék cikkükben ezen főeszméjét nem is érintik, pedig éppen ez azon cikk főkérdése, a mely sokkalta komolyabb czállal volt irva, mint a hogy N. urék felfogták, és a mely cikküknek reméljük, hogy földbirtokos társainkra nézve üdvös eredménye sem fog elmaradni, mert már is úgy értesültünk, hogy ezen felszólalásunk ötletéből az udvari kancellaria átirat a kormányzókhoz.

Másik nézetünk az volt, hogy a verificatoria menjenek ki magok a földesurak, vagy a dézmát kezelő tisztjeik, s nézzenek utána, mert a felhatalmazottak nem ismervén a népet, ha valamely kérdésben a nép kikérdeztesének szükségé merül fel, kárt vallhatnak.

Erre nézve akár mit beszéljenek a Nuridsán testvérek, soha senkit meg nem fogtak arról győzni, hogy valamely vagyon verificatiojánál nem volna szükséges azoknak jelenléte, kik azon vagyon kezelték.

Minthogy magunk senkinek felhatalmazottjai s annál kevésbé kárpótlással tázeredők nem vagyunk, így Nuridsán urék irányában sem vezethet semmi irigykedés, sőt éppen e sorok írójának is családí urbéri papirjainak kivétele körül a Nuridsán testvérek hasznos és becsületes szolgálatot tettek, s meg lehet a dézmapapírok körül is éppen ezen urak közbejárását veendő igénybe; hanem ez elv és tény, hogy saját javainak elintézésénél az ügyes birtokosnak ott kell lenni. Ennek szükségességét, mint magunk is szintén jobbágyságtal birtokosok, akár hányszor tapasztaltuk, s e részben nem „relata retulimus.“

Tehát ha százszor mondják is önök, de nem tapintatlan tanács az, a mit mi adunk, s a mi a fenébbiekben van összefoglalva.

De önök elferditésről is beszélnek. Mi tehát azon elferdités? Az, hogy a Makray-birtokban nem történt azon confusio a mit mi ezillettünk. Ha nem történt, annak csak örövendünk. Hibásan voltunk értesülve; de ez csak például volt felhozva, s nem tartozik a kérdés elméletéhez. Történt nem történt, az mindegy, de történetik, s azért mégis áll döntetlenül cikkükben azon elmélete, mikép szükséges, hogy a kormányzók minden bejelentést küldjön ki verificatoria, és szükséges, hogy a verificatio a tulajdonos, vagy oly tisztje, ki a dézmát kezelte, legyen jelen.

A m.-vásárhelyi kraval.

Az ezen szomorú eseményről hozzánk beküldött értesítésre a más részről is észrevételek küldetvén be hozzánk, az „audiatur et altera pars“ elvönél fogva, közreadjuk a mint következik:

Tisztelt szerkesztő ur!

Beesés lapjának folyó évi october 2-iki számában egy levél jelent meg M.-Vásárhelyről, a mely az ottan történt kebelrázó eseményt előadván, a tényeket elferditve s oly módon írja le, hogy azokból a tudósító elfogultsága és részrehajlósága szembeütlőleg kitetszik, minél fogva annak helyreigazítására s némely észrevételekkel való kísérsére indítatva és kötelezve érzem magam.

Nem igaz ugyanis, hogy az izraeliták vasárnap este bétfőre viradólág karácson ünnepét ülték volna, hanem igaz,

hogy hajnali istentiszteletet tartottak, a mely új év és a kiengesztelési vagy hosszú nap közötti héten szokásos.

Az sem igaz, hogy Farkas József szőcsmester ember, mert ez szőcsegeny.

Legkevésbé igaz, hogy ez bemene a templomba nézni, hogy mit hogyan tesznek ott a zsidók, s hogy innen kintatván a mint kijött a külső ajtó előtti szobában még több zsidó is szivarozott volna, mire ő is tüzet kért pipájába; hanem igaz, hogy bemene a templom belsejébe s ott a ajtó-tosok nagy botrányára gyújtott pipájára, a miért onnan ki-dobtatván, künn csákányával az ajtót verte s a templom ablakait bezárta. Ezen tette miatt iramlottak utána, megfogták, s minthogy veszekedésre került a dolog összevissza verték, a templomba visszabuzcolták, megkötözvén, hogy a rendőrség kezeibe szolgáltassák.

Az sem igaz, hogy talat tartottak volna alá megeredt vére felfogása végett.

Az eképpen helyreigazított tény elbeszéléséből a t. cz. közönség meg fogja érteni, hogy melyik félnek impatiblató a kezdeményezés, a mely oly igen fontos valamely büntény megítélésében.

S mindenki, a ki részrehajlatlanul akar ítélni, velünk együtt azon meggyőződésben fog lenni, hogy a szőcsegeny helytelen s botrányos magaviseletével idézte elő a sajnos s szomorú esetet; valamint azt is, hogy az izraeliták hibáztak abban, hogy a megvertet a templomba buzcolták vissza.

Azt is hisszük, hogy a jobb érzést és gondolkodásnak nál általános azon meggyőződés, miszerint a vásárhelyi zavargók magaviselete, nevezetesen a templom lerombolása, az ártatlan izraeliták bántalmazása, a vagyonbátorsága ellen elkövetett merényletek semmi arányban sem állanak azon hibával, a mit az izraeliták elkövettek, s hogy a zavargók tettei kárhordításra, valamint büntetésre méltók.

A fenebbi írásban tehát — egyéb állítások nem bír-ván fontossággal — az állítatik, hogy Farkas József nem az előcsarnokban, hanem magában a templomban gyújtott pipára. Így adja elé ezt a „Sieb. Bote“ is, de azt mondja e lap, hogy az izraeliták ezen szemtelenedő embert ott helyben összepofozták saját templomukban, s így lökdösték ki az ajtón; mire az, az előablakokat rombolni kezdette. Ezenkívül mindent a szerint adnak elé a lapok, e mint le-velezők is írta.

A fenebbi levél párvonalat akar tenni az izraeliták bűne közt, kik saját templomukat azzal profanizálták, hogy oda az utczáról visszabuzcolták Farkast vérbeköpihvén, és azon tömeg bűne közt, mely az így saját bűvei által előre megszentelt templomot megrohanta. És a levél írója ez utóbbiakat látja bűnösöknek és büntetendőeknek.

Mi részünktől e két bűnt egyenlőnek tekintjük. Az izraeliták sem tisztelték saját templomukat, a visszatérő tö-meg sem tisztelte. Az izraelita tömeg a templomban egy embert rongált össze, a városi tömeg a templomban a szé-keket és oltárt rongálta össze. Egyik tett oly botrányos, mint a másik. Az izraeliták templomát a város bírja alig a harmadik házál lakott, miért nem buzcolták oda Far-kast, hogy vegye büntetését a templomeértését? miért vit-ték be templomukba ily fölszentelt helyiségre? miért verték ottan és kötözték össze? Nem provokálták-e ezzel az inge-rültséget, nem adták-e okot arra, hogy a város alsóbb osz-tályánál azon bír fusson szét, a mit a „Sieb. Bote“ ír, hogy a zsidók feláldozták templomukban a keresztényt? Az első vétkes és botrányos visszatérést így követte a második s lett egy szomorú esemény, melynek híre mindenkit fel fog háborítani.

Tudjuk, hogy e tény sokat ártott a világ előtt azon derék városnak. De vajon e nyers tömeg képezi-e egy vá-rós szellemét? A német lapok, melyeknek egy részét iz-raeliták vezetik, elfogultán fogják egy véletlenül provokált bo-zus tényért tán még a nemzetet magát is kárhordítani, és nem fogják mérlegbe vetni a pillanat psychologicus mozaica-tát, hogy minő bátással lehetett az a törvényre? De mint-hogy erre készen lehetünk, az nem fog meglepni. Egytől-tán felment életüket, talán csak nem fogják azt mondani, hogy a székelly intolerans most a zsidók irányában, kiket a régi barbárabb korban is atyáink békével tűrték maguk kö-zött? Talán be fogják látni, hogy ez nem nemzetiségi kra-val, hanem egy vérengzés által rögtönösen felidézett tö-megi visszatérés, mely dübörben nem kimélte a szentsége-ket? És ha pálcázát törnek azok felett, kik más hitfelekezet templomát rombolák, pálcázát törnek azok felett is, kik saját templomukban verték, rongáltak s kötözték meg boszullá-suk martalékát. Hígyje el egész világ, hogy ha ma egy pro-tesztans templomban egy katolikust marozogolni, vérbekö-pülni kezdenének, éppen csak ugy kitennék magukat a katolikuskor visszatérésének, mihelyt ezen barbár tényről azon bir futna szét: hogy im protestansok őkik a katoli-kusokat. Így kell felfogni e tény is, s bírálni annak szo-moru következményét.

Ezen botrányos és veszedelmes irányu tettnek, hogy még borzasztóbb eredménye nem lett, köszönhetjük a maros vásárhelyi katonai parancsnokság szép és eszes magatartá-sának. Ugy tudjuk, hogy most is a derék b. Appel ott a térparancsnok; azt hisszük, hogy a katonai felsőbbség méltányolni fogja tappintatos intézkedéseit.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Hollósi Lonovics Kornelia a múlt kedden lépett fel utoljára „Rigoletto“-ban. A közszeretettü vendég művés-zőt városunk még többször látni és hallani óhajtaná, minél fogva többen fel is birták a szingagagatót, bírná rá a mű-vésznot, hogy visszatérő útjában megint hallatná közönsé-günkkel bájos hangjait; a mi annál kíváncsiab volt, mert akkorra társas köreink még inkább össze lesznek gyűlve mint most, midőn a gazdaság és szűret igen sokat még fa-lun tart.

— (o. a.) Folyó hó 6-án este 6—7 óra közt vészha-rangok zavarták meg városunk lakóit. A tűz, mely tetemes kárt okozott, az új-utczában ütött ki. Két ház lett a lángok martaléka.

— Tegnap délután fogott el az itteni városi rendőrség egy fiatal F. I. . . t, ki nyomoztatva a miatt, hogy a dézsi postáról 300 forinttal terhelt levelet ellopott. Motozás közben egy 10 kros készítő gépet is találták nála.

— A maros-vásárhelyi nőegylet részéről ama városban e hó 18-án táncszívalom fog rendeztetni 80 új kr belépti díjjal, melynek jövedelme a szegény ápoloda beruházási költségeihez adatik. Jövő számunkban adjuk a felszólítást.

— Udvarhelyvárosa a vasútvonal segélyezésére azon esetre, ha az Héjasfalva helyett Udvarhelynek vitetik 20,000 gyalog napszámot, egy ezer folyó öl faragott tölgyfát aján-lott fel, indokolván az ottani forgalom által a vonal oda ka-nyarításának czélyszerűségét. Ha azonban e kívánság nem méltányolható, azon esetre is ezen város felajánlott 1,000 nap-számot, vagy ennek megváltására 400 forintot.

— Az új olasz királyság közigazgatási statisztikája sze-riut, mely legelőbb most jelent meg Turinban, a monarchia összes népessége 21,728,529, melyből 7,106,696 esik Piemontra s Lombardiára, 3,522,904 Emiliára, a Márkákra és Umbriára 1,816,243 Toscanára és 9,283,686 a nápolyi királyságra. A népesebb városok: Nápoly 417,000, Milano 220,000, Palermo 186,000, Turin 180,000, Genua 120,000, Florenz 115,000, Messina 94,000, Livorno 80,000, Bologna 78,000 lakóval. Hogyan lehetne már most Nápolynak Turin a fővárosa?

— Párisban a dráma-censura megtagadta egy színmű megbélyegzését, melyet Maurice és Hugó Károly írtak, s melyben a „Les miserables“ hírhedt regényt parodisálják. A párisi lapok nagyon zúgnak, hogy a színpad elvesztí ha-táskörét arra nézve, hogy valamely közbámulatot kellett mű hibát parodisálhassa, a „Siecle“ ez ügyben így kiált fel: „Kikütszöbölték a színpadról a politikát, most az irodalmi harcokat sem engedik, mi marad tehát?“

— A tengeri (kukorica) növény értékesi-tése. Egy hozzánk beküldött hirdetmény szerint a Glognitz melletti Schlögelmühli es. k. kinostári papirgyárban sikerült, a tengeri növényből, jelesen annak csövéit burkoló levelek-ből (foszladékból) kitűnő papirt készíteni; ugyan ott sikerült oly eljárást kitalálni, melynek segélyével a tengeri rostjai szövés- és fonásra alkalmasokká tétetnek; végre mint lehes-sen a tengeri növényben rejlő tápanyagokból, közönséges lisztel keverve jóízű kenyeret sütni. Hogy a t. cz. közönség magának az eddig nyert eredményekről valamint magáról a gyártásról közvetlen nézeléssel tudomást szerezhesen, a kukorica terményéből úgy egyelőre Bécsben, a es. k. udvari s állományoda helyiségeiben, valamint később a bi-rodalom egyéb nagyvárosaiban kiállítások fognak rendez-tetni. E hirdetményben a kukorica természetekre nézve a következők utmutatás küldött szét: Oly végből, hogy már az ideit tengertermés kétféle hasznosíthatasság, s hogy a csöveket takaró levelek minél alkalmasb minőségben, s men-nél nagyobb mennyiségben nyertessenek, a tengeri szedé-sénél következő eljárás léssen követendő: A teljes érettség után a kukoricacsövek letörtetvén, az azokat takaró levelek lefosztatva, a földre terítettnek, vagy ha a föld nedves volna, alkalmas aljzatra kiterítettnek, megszáradtók, hogy majd zsákokba göngyölve az illető helyekre elszállíthatas-sanak. Minél szárazabbak a mondott levelek, s minél telje-sebben óvattak meg a természetes korhadástól, a papirgyár-tásra annál alkalmasabbak. A természetök önértékében fe-kszik tehát, a levelek gyűjtésénél minél gondosabban eljárni, hogy azok lehetőleg tisztán és szárazon kerüljenek a gyár-ba. A csöveket takaró levelek a tengeriszalmának csak ese-kély részét képezvén, a természeteknek gazdasági használatra még elegendő száma marad meg, s az érintett takaró le-velekért nyert beváltási díj külön nyereseményül tekintendő. Obajtabbó tehát, hogy a természetük urak közül számosan, a hozzájuk ezenell intézett felszólításnak meg fognak felelni. Ez annál biztosabban várható, minthogy oly új iparágak pártolását van szó, mely nagyobb terjedelmet nyervén, a hazai közgazdaságra is nagyjelentőségűvé válhatik.

— J. K. 66.—73. sz. 1862.

Hivatkozva a f. é. augusztus 17-kéről kelt és e lapok 122. számában közzétett felszólításra, a jelen évi tagdíjjal adós részvényesek ismételve felkérnek: szíveskedjenek illető tartozásukat a reájuk háramló tetemes perköltség és az egyleti alapszabályok 5. pontja értelmében tett intéz-kedés elkerülése tekintetéből, sietőleg befizetni. M. Vásárhely, oct. 5. 1862.

A maros-vásárhelyi casinoegylet igazgató választmányá f. é. sept. 7-én és oct. 5-én tartott ülési határozataiból kiadta:

Békessi Márk m. k.
egyleti jegyző.

Nyilttér.

Ha D. betű nem jelzené a „Kolosvári Közlöny“ 23-ik szeptemberben 1862. kiadott 137-ik szám alatti cikkét, az abban tartalmazott elferdítések és tapintatlan tanácsadások nem érdekelnének annyira, hogy értök tollat ragadva fele-lelet kénytelenítessünk adni, mert egyszerű hangoknak te-kintve, mint sok más ily néma irigységűs ajdulásoknak súlytalanságát már ismernők.

De a jelző betű disz körzete, mivel a „K. Közlöny“ évek óta közönséget szerencsétlét, annyira bírja saját tisz-teletünket is, hogy nem tehetjük a cikk íróját, ki, mint bizonyosan tudjuk csak „relata reutil“ valódi felebaráti érzetből lehető leggyorsabban kiábrándítani.

Első része a fenérintett cikknek tartalmazza azon igazságos tanácsot, hogy a kormány megadatván a király-nak a mi a királyé, adná meg a sokat vesztett földbirtokos osztálynak is a mi őt illeti.

Ezen részt csak annyiban érintjük, hogy három ivre terjedő és a cikkíróknak bemutatott, gróf Mikó Imre ő mltgnak átnyújtott és a főkörmányszék tizedkártyolási osztályához is eljutott kérvényükben nyomósabb argumen-tumokkal szolgáltunk; mintsen meglennénk az 1000-en felül haladt földesuri osztály érdekében a saját nyilvános részvéte kifejezésével elégedve.

A cikk második része saját példánkat hozza fel Mak-rai László földesurról és birtokáról Széplakról.

Ez el van ferdtíve, megtörténtnek állítja a cikk a széplaki cserét, holott ez nem igaz és közölt kérvényünk-ben csak lehetősége említettük, a névrokonság miatt be-következhető számtalan tévedésnek.

Ez iránt tehát a felségcs kir. főkörmányszék tized-kártyolási osztályát tünepélyesen fölmentetnek nyilvánítjuk, mint Makrai László ur felhatalmazottját.

A harmadik rész egyenesen minket támad meg, még pedig rossz vagy talán ártatlan szándékból és tévedésből, vagy jobban mondva csak avatottság hiánya miatt megtá-madja az általunk képviselt földesuri osztályt is.

Magunk érdekét nem részletjük védelembé, minket védelmez az eddigi közbizalom, és ez eddigé az ékköves korona, mi fejünkön díszleg.

Hanem áttérünk a megtámadott földesuri osztály érde-kére, ezt védelmeznünk ne tán öngyilkosság ellen, ha a „K. Közlöny“ prophetai tehetségében bizni találának és személyesen vagy tisztjeik által akarnának verificalni a föl-desurak, köteleességünk.

Az említett cikk így szól: „Ne küldjék idegen fel-batalmazottjaikat verificatorra, mert a nép nem látta és val-lhat mit akar, hanem küldjék gazdatisztjeiket, és ha nem lehet, menjenek maguk a földesurak.“

1. Nem valhat a nép a mit akar, mert már 1854, 55 és 56-ban vallott, és ezen alapon van a dézma bejelentve.

Ha abban a véleményben volt talán a „K. Közlöny“, hogy csak egy készületlenül jelentettünk dézmát, kíváncs lapjaiban is megjelent hirdetményünk emlékébe visszaidézi, mely így hangzott: nekünk nem kell adat, ez annyi volt, hogy mi megszerezettünk minden adatot már jó eleve bosszuságára némely kassához fardó jutalom hajhászoknak.

Igy gróf Keménynek Valea Porkuluj, Kernecezelel, Zarándból 24 óra alatt bejelentettük a 156 frt dézmaváltás-got, és hivatkozunk ezer birtokosra, hogy mindenlitt saját-ságos találékonsággal jelentettük be a dézmát, miért, kik nem általunk jelentettek, drágán díjazott küldeszeket hasz-náltak, kik költségről költségre, de néhány esztendővel később mint mi, és nem hivatalos színezet alatt utaztak és puhatólítottak, a nekik bizonyosan kevesebb emlékezzetel és nem oly őszintén nyilatkozó földesnékel.

2. Nem mehetnek a földesurak és nem küldhetik tiszt-jeiket, kivéven nagyon ritka eseteket, mert 14 év változást szírt birtokban, tisztben, és mert jótállunk felőle, hogy a bir-tokos mint a tisztje előtt már rég elhamvadott annak em-léke mit és mennyi dézmát adtak, és hogy mi azt jobban tudtuk mindenkinél. Aztán nem idegenek azok az ügybűkők, kik verificalnak, megyebeli fölbirtokosok azok mind, aztán olyan utasítások van, hogy szerencsésnek tartják, ha a földbirtokos urak nálok azokat megolvasni méltóztatnak.

Azonban ha a mi tanácsunkra hallgatnak a földes-urások, és kivételképpen van közöttük olyan, ki a veri-ficatoról maga is rendelkezhetik, nem árt ha ők is megjelen-nék, így még nagyobb figyelem fog fordítani, hogy el ne vesszen egy legkisebb részecske is a várandó kártyoláshól.

Nagy-Szeben, sept. 29. 1862.

Nuridsán testvérek.

POLITIKAI HIREK.

ANGOLORSZÁG. London, oct. 1. Két cserkesz fő-nök érkezett ide egyenesen a végett, hogy a brit kormány-hoz panaszt nyújtsanak be Oroszország ellen és segítségét kérjenek. Az általuk beadott okmány tartalma következő: „A világ fenállása óta egy nép sem kísérelte meg hazánk meghódítását. Egyedül Oroszország borít el minket évekig tartó véres báborral azon ürügy alatt, hogy hazánkat szer-ződésnél fogva engedte át neki a török kormány. Amde mi soha sem voltunk Törökország tulajdoná, azért hát nem is ajándékozhatott el minket. A krimiai háboru alatt azt vétet-ték szemünkre a szövetségesek, hogy nem vagyunk őszinték, mivel nem csatlakoztunk hozzájuk a közös ellenség ellen. Ez azonban nem a nemzet, hanem vezéreink hibája volt, kiknél hiányzott az egyetértés és elszántság. Oroszország azt mondja a többi államoknak, hogy ő azért akar minket meghódítani, mivel bárdolatlan, vad és nyugtalan nép va-gyunk, és hamis állítás és mi azért jöttünk, hogy az ellen-kezőt bizonyítsuk be. Két év óta bizonyos parlamentünk van, mely az egy millió lakost számláló Cirkászok és Aba-szok egyesült nemzetét kormányozza. Mi békében élünk a szomszéd népekkel és idegenekkel, kik hazánkat meglato-gatják s jó törvényeink vannak az élet és tulajdon oltalma-zására. De Oroszország hadi beállításai gátolja fejlődésünket, szétrombolja városainkat, gyilkolja férfainkat és nőinket. Felségedtől könyörgünk tehát oltalmat; mi is emberek va-gyunk, mint mások, s azért kérjük felségedet, szüntesse meg a vérontást. A jelenhez hasonló kérvélelet nyújtottunk be a titfisi császárhoz is, de fájdalom eredmény nélkül. Ujabb időben ismét elkezdődött a háboru s újból 25,000 emberéletet nyelt el. Mindamellett inkább életünkét áldoz-zuk fel, mintsem alávéssük magunkat. Kivándorolnunk pe-dig lehetetlen. Akadályoz ebben szegénységünk. Mi lenne öregeinkből, nejeinkből és gyermekeinkből! E legyőzhetetlen nehézségeket tekintve egyhanglag elhatároztuk, hogy va-lamennyi nagyhatalomhoz folyamodjunk; meglevén győződve, hogy azok ellenségünk eljárását érdeme szerint megbélye-gzendik. Különösen fordulunk pedig felségedhez és népéhez, melynek szabadsága, igazságszeretete s az elnyomottak iránti részvéte még szerencsétlen országunkban is ismeretesek, hogy akadályozzák meg végleges kiirtását egy népek, mely egy millió polgárt számlál s ugyanazon husból és vérből való, mint más emberek.“

FRANCZIAORSZÁG. Páris, oct. 1. Minden jel arra mutat, hogy Franciaország már csakugyan belefáradt a szent székekkel való sikertelen alkudozásokba. A császár azon-ban mélyen halgat arról, hogy mit szándékszik tenni, s legfőlebb annyit mond, hogy mind ez a látma nem fogja siettetni az ő cselekvését. Már azt kezdik binni, hogy a francia politika most azon van, hogy sem maga nem fogja szedni a gyümölcsöt, sem másnak nem enged, hanem any-nyira hagyja tulérni a fán, hogy magától le kellend esnie,

s Róma kénytelen lesz hálát adni Istennek, hogy valahára még is vége szakadt ennek a dolognak. Egy ilyen eseményt, igaz hogy határozottan elő fogna mozdítani a francia foglaló csapatok kivonulása, s éppen ez az a miért vonakodik a császár e lépést megtenni, mert mindenképp szeretné magát jól elbírátni a pápa világi uralkodásának összeomlásáért a felelősséget.

OLASZORSZÁG. Turin, oct. 1. Az amnestia kérdés, Napoleon herceg befolyása következtében valahára el van döntve; már most csak az a kérdés: elfogadják-e Garibaldi? Hogy Napoleon császár mindenestre készül tenni valamit a római ügyben, mutatja azon lehangoltság is, mely a Rómában levő, s az egész világról összegyűlt legitimisták közt, kiknek számát 22,000-re teszik, jelenleg uralkodik. II. Ferencz úgy látszik végleg fölhagy azon reményével, hogy ősei trónjára visszajuthasson. Ő a napokban ismét összegyűjtötte pártbait, s kijelenté nekik: hogy most semmi remény a restaurációra Nápolyban, s le kell mondania további szolgálataikról.

Garibaldi, orvosa Albanese által következő tartalmu levelet íratott Dumasnak: „Őn „Independente“-je 103-dik számában egy „Angolország“ című cikket adott ki, melyben azt állítja, hogy Angolország vitte Garibaldi Aspromonteig, azon Angolország, mely a „Róma vagy halál“ jelkiáltást is eszközölte és a mely pénzt gyűjtött Sicília számára, míg Ausztria töröket készített Lombardiának. Uram! Garibaldi btk. megbízott engem önnek határozottan azt felelni, hogy Napoleon és nem Angolország volt, ki Olaszországot az aspromontei eseményekhez juttatta. Minden olasznak kötelessége, a Garibaldi által kiáltott „Róma vagy halál“-t visszahangoztatni. Fog is ezen kiáltás Olaszországban mindaddig hangzani, valamig Napoleon a plebiszcitum és a mi akaratunk ellenére Rómában marad, míg az olasz egység iránt táplált reményt szétdolnui törekszik. Nem Angolország adott milliókat, hanem a munkások adományai és a polgárok gyűjteményei járultak azon vállalat előmozdításához, mely századunk legmerészebbike, és a melyet a francia politika Aspromontenál semmivé tön. Ha Olaszország gyászolja a kiontott polgárért, meg is tudja majd annak hálát adni, ki a mi nagylelkű szövetségeseinknek nevezi magát, holott Róma megazállása által az olasz egységet feldúlja. Albanese.”

NÉMETORSZÁG. Berlin, oct. 1. Bismarck-Schönhausen gróf a költségvetési bizottmány tegnapi ülésében a német állapotokról és alkotmányviszonyokról szólóan kijelenté, hogy azok nem kielégítők, s azt mondá, hogy azok javítása kívánatos és szükséges; de azt nem lehet elérni többségi határozatok, oratók stb., hanem „aczel és vér“ által. Hatalomnak és erőnek kell határoznia. Szemére vetették, hogy ő különbözalmat akar előidézni, a belbajokat megszüntetendő vagy kikérülendő. Ezen állításnak határozottan ellene mond. De a külföldi összeütközéseket mégis valószínűleg nem lehet kikérülni. Bismarck gróf nem osztja azon felállított haszontalan elméletet, hogy Poroszországnak erkölcsi hódítások által kell állását megszilárdítania Németországban, s ezek által kell a jövőre hatnia. Nem Poroszország liberalismusára, hanem hatalmára tekint Németország. Poroszor-

szágának a bécsi kérés által kijelölt határai nem kedvezők államéletre.

E nyilatkozat valószínűleg gondolkodóba ejtendi azokat a kormányokat, melyek a poroszsal nem rokonszenveznek.

Ujabbak. Belgrád, oct. 5. A porta fermánja holnap olvastatik fel s a torlaszok széthányatnak. Bulwer angol követ Albrecht gőzösn Pestre utazott.

— Hannover, oct. 4. A kormány nem utasította vissza a kereskedelmi szerződést, hanem Poroszországhoz intézett legujabb sürgönyében is ragaszkodik előbbi álláspontjához.

— Turin, oct. 5. Az amnestia-rendelet ma aláíratott. A „Discussione“ meghazudtolja a kamara közeli feloszlásától szállongó hírt s megjegyzi, hogy ép ellenkezőleg a miniszterium novemberre egybe szándékszik hívni a parlamentet. Ugyanazon lap szerint a Durando lemondásáról szóló hír is alaptalan.

— Uj-York, sept. 26. Lincoln elnöknek egy kiáltánya mondja: Ha a káboru tovább tart, ő a kongressusnak rendszabályokat fog javasolni, a rab-szolgaság eltörlésére való pénzsegély-adás iránt. A négerék gyarmatosítása iránti erőfeszítések folytatottak. Lincoln elhatározta, hogy jan. 1-től kezdve a fel-lázadt államok összes rabslolgái mindenkora szabado- - legyenek. Az elnök fölfüggesztette a Habeas-corpus-aktát, s mindenütt a haditörvényt proclamálta mind-azokra vonatkozólag, kik a forradalomnak adott segély vagy az összeírás gátolása miatt befogatnak. Az unionisták még nem hatoltak Virginiába. Az a hiedelem, hogy Mac Clellan kísérlete ütközetet fog előidézni. A déliek tartják a Felső-Potomac vonalat; Beuell és Bragg külön-szövetségi tábornokok Louisvillet körülzárták; azt hiszik, hogy a város ellen fog állani. Az unionistáknak a Poto-macon Sheppardstownnál tervezett átkelése nem sikerült; mindannyiszor visszavetettek. Tooto a déli államok con-gressusának előadja: A külön-szövetségek előhaladása megengedi, Washingtonba biztost küldeni, hogy becsü-letes föltételek alatt béke ajánltassék.

Legujabb. A „Pester Lloyd“ bécsi tudósítója írja oct. 5-ről: „Az erdélyi kérdésnek a municipalis bizott-mányok megalakulta által kétségtelenül be van végezve egy szakasza, s önkénytelenül azon kérdés merül fel: mi történjék most, miután a megyei bizottmányokhoz kap-csolt remények nem teljesülének? Az erdélyi kanczellá-ria — hallomás szerint — a megyei bizottmányok szerve-

zésének megkísérlését nem tekinti teljesen megingatott műnek; sőt inkább azt hiszi, hogy még mindig nyerend tért, melyen a kiegyenlítési kísérletet folytathatja. A leg-közlebb alkalmazandó intézkedések felől még tán nincs határozat hozva: de mint valószínűt jelölik előttem azt, hogy a feloszlott vagy a még feloszlátandó megyebi-zottmányokat újra szervezendik, és e czélból új válasza-sokat irandnak ki; a csak elnapolt bizottmányoknál kés-sőbb fog a kísérlettel megújítani. Főleg két momentu-mot vélek itt kiemelendőnek. Valószínű, hogy a megyei bizottmányokat illető választások eredménye nem leend befolyás nélkül az erdélyi országgyűlési választási ren-dre nézve; e választási rend már tán régen meg volna állapítva s publicálva: ha az ujonnan választott megyebi-zottmányok föllépését be nem akarták volna várni. Ez utóbbiaknak egybehívása az országgyűlésre vonatko-zólag bizonyára előjáték volt, a melynek kimenetele nem leend visszahatás nélküli a dráma cselekményére sem. Azt hiszem tehát, valószínű, hogy az előterjesztett or-szágyűlési választási rendszabályt módosítani fogják. De az országgyűlés egybehívásának idejére is befolyás-sal fog bírni a megakadt municipalis élet: mert ország-gyűlési választások rendezett közigazgatási szervezetet föltételeznek s ennek kellett volna épen kifejlődnie a me-gyebizottmányok tevékenységéből. — Ugyanezeknek egyelőre negativ maguktartása miatt a közigazgatási szervezet kifejlődése is akadályozva leend, s az ország-gyűlési választások csak későbbi időpontra helyeztethet-nek. Ez az én informatioim szerint lényege azon vélemé-nyeknek, a melyeket itt az erdélyi ügyeket illetőleg ér-tésült körökben táplálnak.”

Gabonaár Kolozsvárt October 9-én 1862.
(Bécsi mérője osztrák értékben.)
Tisztabúza 4 frt — kr. Elegybúza 2 frt 80 kr. Rozs 2 frt — kr. Árpa 1 frt 20 kr. Zab 1 frt 10 kr. Török-búza 1 frt 60 kr. Pityóka — frt 75 kr. Marhahús 11 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről
October 10-én: Nemzeti kölesön 83.55. 5% Metalliques 71.90. Bank-részvény 799.—. Hitel-részvény 225.—. Váltó Londonra 123.25. Ezüst 122.75. Arany 5.90.
October 10-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országgi 72.25. Erdélyi 69.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL

HIRDETÉSEK.

(708) **Az urbéri-kárpótlás hátraléka** bejelentését és igazolását elvállalja Ko-lozsvárt Mózsa József. Lakása külső-farkasuteza 181 szám.

Hirdetmény. (2—3)
(707) Gógány-váralyai idősb Száva Sándor, mint ifjabb Száva Sándornak néhai első nőjé-től Henter Amáliától sepsi-szentiványi Henter Farkas leányától született fiának természetes gyámnoka és jussainak oltalmazója, mindenkinek tudtára kívánja adni; miszerint ns. Kolozs-vármegyében Moeson, és Alsó Szováthon találtató néhai Henter Farkas ingatlan javai a Henter Farkas utódait illetvén, de bizonyos fundationalis adósságért a királyi fiscus által elfoglaltatván, s melyeket mostan novaji haszonbérlo, az előtt pedig a mglos báró Vesselenyi Farkas ur mocsai udvarában számtartóskodott Nagy József löbb haszonbérben, későbbre pedig mint Ajtai Judith férje kiváltott; miután a megnevezett mocsai és alsó-szováthi javak osztatlanok, s mindaddig, a míg a néhai Henter Farkas özvegye Kászoni Krisztina uraszony életben leszen Nagy József és nője Ajtai Judith az irt osztatlan javakban csak egy huszannegyed részes, ezen javakban Nagy Józseffel és nőjével Ajtai Judithtal senki vásárba és egyezkedésre ne lépjk.

(548) 9/10 1862 (4—6)
A vegy-gyógyszerészeti elvek alapján leggondosabb és biztosabban készített
GYÓGYSZERES SZAPPANOK,
melyek sokszertű tudományos vizsgálatok s gyakorlati használatok örvendetes eredményei ál-tal jóknak bizonyultak be, következő tizenkét különböző nemci teljes biztossággal ajánlta-t hatnak szintugy az orvos uraknak, valamint a segélyt igénylő közönségnek:
darabja utasítással együtt o. é. kr. darabja utasítással együtt o. é. kr.
Hamiblag-szappan görv bajnál . . . 55 **Kátrány-szappan**, bőrhámladéknál . . . 35
Irla-szappan, idült bőrbaj knál . . . 35 **Halmájzsir-szappan**, aszkórnál . . . 35
Terpentin-szappan, benuásoknál . . . 35 **Epe-szappan**, bőrtisztálanságoknál . . . 35
Benzoe-szappan, bőrkemény:égnél . . . 40 **Kén-szappan**, bőrkütegeknél . . . 35
Kámfor-szappan, csusz bajoknál . . . 35 **Rozmarin-szappan**, erősítőmosdászhoz 35
Kaniblag-szappan, elővült kütegeknél 45 **Könlegeg-szappan** keményedésnél . . . 35
Az ezen szappanokhoz mellélt utasításokban elő vannak adva azon külömlőző módok, melyek szerint ezen gyógyszerek legcélszerűbben használtatnak, valamint azon különféség is, melyben a gyakorlatilag helyesnek talált szappanforma által rég bebizonyult hatásuk foko-zatával értékek neveltethek: k: mert a szappanforma az, mi nemcsak a szenvedőnek a külső szerek használatát könnyebbíti, hanem az orvosnak is az ily szerek hatályosb s általánosb al-kalmazását lehetővé teszi.
A gyógyszeres szappanok csak 2 1/4 obon nehézségű daraboklan adatnak el s hivatalosan letett függvényeik mindkét végükön pecséttel vannak ellátva.
Egyedüli raktár Kolozsvárt: WOLFF J. és KHUDY
J. gyógyszer. uraknál. Vidéken az ösmeretes bizományos uraknál.

STEIN JÁNOS
könyvkereskedésében Kolozsvárt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelytt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelytt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön kapható:

Urbér- és Tized-kárpótlási A. és B. tabellák.
MAGYAR ROMÁN-NYELYTAN
A románul tanulók számára. Szerkesztette Fekete János (Negrutiu) halász-falvi göröggyesült érseki székesegyház korlátnok kanonok. Második, átdolgozott kiadás. Ára 1 frt. 20 kr. osztr. értékben.

A váltórendtartás
a cs. kir. váltótörvény értelmében.
Népszerű magyarázat, számos gyakorlati példákkal és mintákkal, s a törvény szövegével bővitve.
Mindenneműek felvilágosítására szerkesztette Fináli Henrik Lajos, gymn. tan és a kolozsvári szab. keresk. társaság vasárnapi iskolájában rendes tanító. ára 70 k.

Csalogánydal.
Eredeti ábrándos magyar, Zongorára szerzé s a két haza szépeinek ajánlja **BERECZ EDE.** Ára 60 kr.

„KÉT ÉLET“
szeszélyes regény. Két kötet ára 2 frt.
Törvénytudományi műszótár
Közrebocsátja a m. tud. társ. II-ik kiadás. Ára 2 frt.
A NYOMORULTAK
írta Hugó Victor, francziából fordították: Huszár Imre és Reviczky Szevér. Fantine 1—2 kötet 3 frt. Cosette 3—4. köt. 3 frt.
JÓZSIKA MIKLÓS regénye

HIRDETESEK.

(693)

(3-3)

Szíves figyelembe ajánlásul!

Volt egy idő, mikor a meglévő viszonyok nagyobb állandósággal bírtak, mint jelenleg, mikor p. o. a kézi iparnak, a közbeszédnek, arany mezeje volt, mikor a takarékos és munkás könnyen félreterelt valamit keresetéből agg napjaira, röviden, mikor az egyes és képes volt saját és övéi jövőjét biztosítani. — Ezen idő elenyészett. A viszonyok változandósága s a jelennek egyáltalában gyors fejlődése azt mívelik, hogy az egyesnek sem szorgalma, sem birtoka nem elegendő arra, hogy jövő fennmaradása eszközeire biztosan számíthasson.

Egy ily mozgalmas időben immár, midőn az előrelátó családtyakat méltán gond fogja el, saját és övéik jövőjök iránt, valóban kedves jelenségek gyanánt kell, hogy az oly intézetek feltűnjének, melyek a bennük bízókna gyamolító kezeket nyújtanak. S éppen ezért is támadtak, éppen korunkban, sok országokban ily intézetek, vagy is több egyes örökösök közös cél végett egyesületei, — s ezért lépett életbe hazánkban, Erdélyben is, az 1844-dik évben, „Brassai általános nyugdíj-intézet“ neve alatt, legfelsőbb jóváhagyás mellett, egy ilyen intézet.

Ezen intézet által **mindenki** (bár a legszegényebb is, ha csak tizenhét éven által, évenként 1 ft 26 krt tud osztr. értékben szerezni) **élethossziglan tartó jövedelmet biztosíthat magának vagy másoknak**, akármely országban tartózkodjék is, — s mégpedig bármely tetszés szerinti évi illetékek bé lehet lépni, ha csak az 1 ft 26 krral felosztható, és így 10, 100 s 1000 annnyal is; az így szerzendő jövedelmek kisebb vagy nagyobb mértéke, az egyenlő korukra nézve, szabály szerint egyedül csak az évi betételek kisebb vagy nagyobb mennyiségétől függvén.

Ezen intézetnél 100 különböző korosztályok vannak, melyekben a nyugdíj-kiszabás — osztalék — nem előre meghatározott összegek szerint történik, hanem évenként a meglévő pénz mennyiségéhez alkalmazódik és azon alapelv szerint szabatik ki, hogy minél kevesebb napjai vannak még gyaníthatólag hátra valamely részvényesnek, az annnyal nagyobb nyugdíj-vonásban részesül, természetesen illeték fizetéséhez aránylag. — Az egyes évtársulatok, azaz: az egy és ugyanazon évben belépők, nem maradnak mintegy bezárva, s a többi korábbi és későbbi évszortozatoktól elkülönítve, hanem mindnyáján együtt **egy nagy egészes** olvadnak össze, minél fogva egy évszortozat sem részesül mások feletti előnyökben, hanem minden haszon egyforma közös nyeresége mindnyájuknak.

Ezen intézetnél továbbá nem kell hogy a nők rölk gondoskodó férjeik holtát előbb megvárják, hanem ellenkezőleg megérhetik azon örömet, hogy szerzett nyugdíjokat sok éven által együtt élvezhetik; — a szülők, kik gyermekeiket életük első évében beteszik, ezen ő szeretteiket, már virágzó ifjú nő, vagy 18 éves erőtéljes fiatal korukban, egy kezdetben ugyan mérsékelt, de idővel növekedő évenkénti biztos jövedelemmel látják az életbe beindulni. Mekkora könnyebbség ez a gondos, de nem módos szülők nézve! De milyen nyugtató a vagyonsokra nézve is, kik a másokon naponkénti tapasztalásból okulva, tudják hogy milyen változók az életnek szerencse-adományai.

A „Brassai általános nyugdíj-intézet“ a bejövő illetékeknek csak 30 százalékból formálódik egy érintetlen, a következő részvényesek által öröklendő törzstőke, — 10 százalék, minden bármilyen névvel nevezendő igazgatási költségek fedezésére szolgál, — 60 százalék végre a kamatra kiadott tőkekből bejövő jövedelemmel együtt nyugdíj fizetésre van ugyan határozva, de e mellett önként értendő, hogy a rész-illetékek félretétele által a nyugdíj várókra, vagy is még nem nyugdíj-képes tagokra is illő tekintet vagyon; egyáltalában az szolgál zsinormértékül, hogy a **nyugdíj kiszabásokban az intézetnek erre rendelt jövedelmei soha és semmi esetre sem lehet túllépni, a mi által éppen ennek fennmaradása örök időkre biztosítva lenni látszik is**. — S így tehát nem halmozódik itt össze semmiféle nagy tőke, az első részvényes nemzedékek rovására és kárára, hanem csupán csak az említett 30 százalékok tőkésítetnek törzsalapul a végett, hogy azáltal a jövedelem apránként növekedése eszközöltessék. Ekként az intézet már az 1861-dik év decemberére végén 103,723 ft 54²/₁₀ krnyi érintetlen törzstőke, 260,082 ft 14 kr nyugdíjakra fordítható tőke (tartalék-tőke) és így összesen 363,805 ft 69 kr birtokossá volt, a mi **közös javuk, minden**, valamint eddig már beállott, úgy ezután beállandó részvényeseknek. — Ha már most a folytonosan növekedő törzs, sőt még a tartalék-tőke utáni magasabb kamatjövdelem is inkább csak a jövő nemzedékek részükre marad is, de az ezáltal szenvedendő rövidségért az elsőbb érvébi részvényesek is kárpótoltatnak viszont némileg azáltal, hogy a nyugdíj kiszabásban reájok valamilyen magasabb mérték alkalmazódik, mint a milyen különben rendes számítás szerint őket illetné, míg végre a nyugdíj-kiszabás következőleg mindenkire nézve a rendes és igaz mértékre vitethetők vissza.

A „Brassai nyugdíj-intézet“ továbbá — a mi figyelemre nagyon méltó — nem kíván **semmi nemű tőkét** betétel gyanánt részvényesektől, hanem csak 17-szeri 6 százalékos évi kamattal azon tőkéknek, miket a részvényeseknek más hasonló intézeteknél le kell tenniük, és így illeték vagy pénztárukól el kell hogy vonjanak. — Ez okon semmi nemű tőkéknek az örökösök számairai visszafizetéséről sem lehet itt is méltányosan szó, valamely részvényes kora halála alkalmával, minthogy ide éppen semmi tőkék sem fizetettek bé.

Az idősebb személyekre, kikről nem kívánhatni méltányosan azt, hogy a nyugdíjvonásra 17 évig várjanak, különös tekintet van, a mennyiben számokra a várakozási idő megrövidül, de viszont az őket illető nyugdíj is aránylag megkisebbedik.

Végre, a biztonság minden belépőre nézve, a betételek és az azáltal szerzendő jogok iránt a lehetőség teljes. — Mert azonkívül, hogy az intézet hivatalnokai a választmány által képviselt egész nyugdíj-társulattól a legőköteltebb és teljesebb függésben vannak, — azonkívül, hogy a hivatalnok k illő biztosítékkal vannak ellátva, — azonkívül, hogy a pénztárkezelésre a társaság által időről időre sajátlag e célra választottak szükséges felügyelettel gyakorolnak, s azonkívül hogy a számadások és gyarapodásról tudósítások a lehető legnagyobb nyilvánossággal történnek, — minden nagykorú férfi részvényesnek, hogy ha legalább egy teljes nyugdíjra lépett bé (a mi egyenlő tiszser 1 ft 26 krhoz osztr. ért.) helye és szava van a választmányban, mely csak Brassóban tartja ugyan gyűléseit, de a melyre a hírlapok által a választmány ülése napjáról értesítve, akármely vidéki tag is tetszése szerint megjelenhet s a brassaiakkal hasonló befolyást gyakorolhat. Ezen választmány megvizsgál mindent a mi a nyugdíj-intézetet érdeklí, a szabályokban szükségesnek látszó módosítási ajánlatokat felsőbb helyre felterjeszti, s mind azt elintézi a mit a társulat javára célszerűnek lát, röviden, az intézetnek egész alkotta saját részvényesének közköben van és legkevésbé sem függ tett igazgatóságának vagy hivatalnokainak önkényűtől.

A beállás ezen, a fentebbiekben leirt s még eddig a maga nemében, legalább a magyar korona tartományában, egyetlen intézetbe, állapot és korai tekintet nélkül mindenkire nézve nyitva van.

Senki sem fog, ki erre támaszkodandik, az illeték fizetési évek lefolyta után egészen elhagyatva állani. — Dulják fel bár elemi csapások vagyonát és birtokait, a nyugdíj-intézet évenként új segédetmel nyújt neki; fosszák meg bár őt mindennemű szerencsétlenségek vagy lelketlen emberek sajátjától, csak néhány havak kellene s a nyugdíj-intézetből ismét folyni fog a biztos gyamolítás számára; — egy elgyengült s munkára képtelen öreg sem fog többé másoknak terhére lenni, mert életének mindenik esztendeje új gyümölcsöket termend környezetének, az általános nyugdíj-intézet által.

Szíves felszólítást intézünk azért ezennel minden emberekhez, gazdagok- és szegények-, előkelők- és közrendekhez a beállásra. Mégpedig ennek gyorsan kell történni, minthogy **október-hó eltelté után** a rendért **semmi nemű belépési nyilatkozatot sem lehet többé** a legjobb akarat mellett is tekintetbe venni.

A már beállottak pedig **sürgőseleg felkéretnek, hogy még talán hátra lévő illetékeiket annnyal inkább siessenek befizetni**, mivel a gyűlése vége felé, vagy is október hóban, a szerfeletti összehalmozódó ügyeket a nélkül is csak nehezen lehet elintézni,

az olyan illetékeket pedig, a melyek október vége előtt bé nem fizetettek, az illető részvényes kárára, a személyre való tekintet nélkül **elmulasztottak gyalakát idejében bezárni s a következő év január havával kiosztandó nyugdíj-mennyiségeket** — miként általános s joggal követelik — idejében tudtal adni.

Az új beállások, valamint illetékfizetések is Brassóban a lópiaczon, 33. szám alatt lévő főintézetben kívül, tetszés szerint az ügynökségeknél is megtörténhetnek.

Brassó, augusztus 22-kén, 1862.

A Brassai általános nyugdíj-intézet igazgatósága.

Főügynökségek:

Bécsben: Preidel Frigyes ur.

Buda-Pesten: Metz Vilmos ur.

Prágában: Kürzner testvér urak.

Sopronyban: Zlign G. J. ur.

Ügynökségek:

Alvinczen: Istvánffy János ur.

Apádhon Duna-Bácskában: Bartl József ur.

Békafölden: Bójte József ur.

Bilinben Csehországban: Lázersfeld Simon ur.

Beszterczén: Láni Ede ur.

Bofalun: Horváth Péter ur.

Boró-Prundon: Tischler Antal ur.

Boros-Sebesen Magyarhonban Aradban: Harden F. ur.

Brixben Csehországban: Dietrich Ferenc ur.

Bukarestben: Frank András Ede ur.

Csernőfalu: Binder Lajos ur.

Csernőfalu: Kőrösi Mór ur.

Décsen: Voith Gergely ur.

Debreczenben: Örvény Vilmos ur.

Duppaun Csehországban: Tichy A. C. ur.

Eszébetvárosban: Schmidt András ur.

Eszegben Tóthországban: Kramer J. ur.

Feketealmos: Kueres György és Ziegler M. urak.

Féjertemplomon a Bádniban: Feigl E. A. ur.

Féjerváron: Megy C. M. ur.

Földvárban: Alstáder János ur.

Fokadányon Moldovában: Römer Fr. ur.

Fiumében: Dopál C. ur.

Fogarashon: Thüman Frigyes ur.

Gyergyó-Szent-Miklósban: Kristófi Antal ur.

Hévízen: Albrich Vilmos ur.

Heczfölden: Telbisz János ur.

Halmágyon: Koszta József ur.

Hermányon: Boltrész Mihály ur.

Haltóenyben: Foili János ur.

Illyefalván: T. Sára László ur.

Jassyban: Stenmer Gottlieb Ágoston ur.

Kassán: Petrich C. ur.

Kásmárkon Magyarhonban: Szopkó C. N. ur.

Keskenyben Magyarhonban: Reiner Adolf ur.

Kézdővársárhelyt: Császár Mihály ur.

Kolozsvárt: Schell Mihály ur.

Krúban: Fóris Márton ur.

Königgrützen Csehországban: Riedl A. R. ur.

Krakóban: Kolmer Károly ur.

Kőhalmon: Nágelschmidt Ágoston ur.

Magyaroson: Galtor György ur.

Maros-Ujvárt: Grün Izrael ur.

Marosvásárhelyt: Bell Frigyes ur.

Mező-Berényen Magyarhonban: Kirner Ede ur.

Migliczen Moróban: Dokopil Károly ur.

Nyiregyhádon Magyarh. Szabolcsbárm. Meisels K. ur.

Neustadton Nagy-Sinkszékben: Binder János ur.

Pécsen: Rákák Gusztáv ur.

Pozsonyban: Schauer J. ur.

Prázmáron: Gross Lőrincz ur.

Rosnyón: Römer Károly János ur.

Reinken Heledthonban Sz-Gallen Kantonban: Lncz.

Gottier Jakab Lőrincz ur.

Szászvároson: Leonhárd Frigyes József ur.

Szász-Keresztváron, egyzersmind Sz-Erked-, Sz-Buda-,

Sz.-Dálya-, Sz.-Kléd-, Miklóstelke-, Bene-, Mese-

és Rádossa is kihatolag: Schusztter Mih. Adolf ur.

Szász-Sebesen: Binder Frigyes ur.

Segszvárt: Misselbacher Károly Fr. ur.

Sepsi-Fel-Dobolyon: Bartha Endre ur.

Sepsi-Sat-Györgyön: T. Roll Károly ur.

Szidgy-Somlyon: ifj. Lázár János ur.

Szerethen Bukovinában: Quirschfeld Ede ur.

Szegeden: Policzter Salamon ur.

Szentesen Magyarhonban: Weinmann Salamon ur.

Szamosújváron: Placintár Dávid ur.

Szebenben: Züner et Mathias urak.

Széky-Udvarhelyt: T. Beczási Manó ur.

Schennitzen Magyarhonban: Wosniakowsky Nándor ur.

Torockon: Koronka Antal ur.

Tordán: Scholtész János Albert ur.

Ujgyhádon: Czámmer József ur.

Zalában: T. Sára Zsigmond ur.

Zalacszykon Gácsországban: Schildenfeldi T. Schilber

Arslán ur.

Zentán Magyarhonban: Wolfinger Adolf ur.

Vácon Magyarhonban: Reiser Fülöp ur.

Vezsmarton: Cloos János ur.

Vidombákon: Türk György ur.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésben Kolozsvárt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön kapható:

Kukliné Prédikációi

Néhai KUKLI JÓNÁS hátrahagyott irataiból összeszedte KUKLI JÉRÉMIÁS. Ára 1 frt. 20 kr. o. é.

TARTALOM: Bővezetés. 1. Prédikáció. Kukli uram egy jó barátjának ötven forintot kölcsönözött. 2. Préd. Kukli uram egy jó barátjával egy kávéházban mulatott s „annyi pipafüstöt hozott haza, a mennyitől egy tisztességes asszony éppen megfuthat“. 3. Préd. Kukli uram néhány jó barátjával a „három rózsánál“ talált vacsorálni. 4. Préd. Kukli uramat az ágyból költik fel, hogy Kapornyaikat az öröhléről kiváltsa. 5. Préd. Kukli uram ifjútlánig az ebédében mulatott egy jó barátjával. 6. Préd. Kukli uram az esernyő oltadta egy ismerősinek. 7. Préd. Kukli uram az ellen talált szót emelni, hogy ebédre ne fűzenek puliszkát, hanem vagy sült legyen vagy valami tésztá. 8. Préd. Kukli uram beállott a „kaszinóba“, Kukliné asszony méltatlankodik is kandi is. 9. Préd. Kukli uram a „zöld sipkához“ s ekerezett Kapornyaival. 10. Préd. Kukli uram ingombajról. 11. Préd. Kukliné asszony azt tanácsolja: „jó volna a lelkelem anyánat rábírn, hogy lakjék velünk“. 12. Préd. Kukli uram kissé későre csak találva haza jöni, csak kirukkol vele, hogy ezután külön kapukolesot csinált magának. 13. Préd. Kukliné asszony édes anyjánál volt látogatón: Kukli uram pedig ezen örvendetes alkalommal estélyt adott. 14. Préd. Kukliné asszony egy véli: ideje volna már a gyermekek számára nyári ruhát készíttetni. 15. Préd. Kukli uram megint későre jött haza; Kukliné asszony előbb méltatlankodik, di-höng; majd olvadoz. 16. Préd. Keresztelní kéne s Kukliné asszony keresztapákat válogat. 17. Préd. Kukli uram az ellen mérsékelt volt szót emelni, hogy a szobaföldet nem kéne oly gyakran súroltatni. 18. Préd. Kukli uram sétálni ment a feleségével s egy nősémely még pedig Kukliné asszonytól fiatalabb (és szebb) nősémelyt köszön neki. 19. Préd. Kukliné asszony úgy véli, hogy „szép volna, ha egybeke esők névnapját fenntartanák“. 20. Préd. Kukliné asszony egy új kereskedelmi cikket fedezett fel. 21. Préd. Kukli uram a menyegző em-talát vol kihúzni a lábát a házából és elmenni vásárolni. 22. Préd. Kukliné asszony „akkor találta a szomszédnyra sokaszkodni kellett várakozni, férje ura ezen „eljárás“ ellen szót talált volt emelni. 23. Préd. Kukliné asszony csak azt akarja tudni, hogy a nyáron mennek-e fürdőre? 24. Préd. Kukli uram magát az úton nem úgy viselte, mint egy tisztességes férjhez illik. 25. Préd. Kukli uram „gombáskodásairól“. 26. Préd. Kukliné asszony színbírálatai. 27. Préd. A svábhegyi sátmok. 28. Préd. Kukliné asszony megutná Budán s rendkívül ohajtana „egy kisit Bébe is felrúdulni“. 29. Préd. Kukliné asszony haza indul. A Kukli uram „szivtelenséget“, miszerint nem akart felesége számára Drezdából „holmi apróságokat becsempészni“. 30. Préd. Kukliné asszony haza érkezett, de a ház (természetesen „fenekestől fel van fordulva“. Kukli uram önvédelem gyanánt egy könyvet ragad s olvasni kezd. 31. Préd. Kukliné asszony különböző tervekkel áll elő; alant kezd, majd feljebb emelkedik, majd megint alukszik, míg végre a „paradicsomba“ jut. 32. Préd. Kukliné asszony unja magát a paradicsomban. Eszeveszi, hogy pöczgér jár a konyhába. Nagyon is illendőnek találja, hogy Kukli uram „ékipázt“ állítson. 33. Préd. Kukliné asszony értékezik a szolgálókról általában, különösen pedig arról, hogy milyen gyalázatosan viselte magát Kukli uram ezeltől tíz évvel. 34. Préd. Kukliné asszony keservesen panaszkodik, hogy Kukli uram viselkedését neje bizalmával. 35. Préd. Kukliné asszony megtudta, hogy Kukli uram a Tisza szabályozást társulattal beállított. 36. Préd. Kukliné asszony gyanítván, hogy Kukli uram végre-deletet készített, „csak mint felesége“ ohajtani tudni, hogy őt illetőleg miképp rendelkezett. 37. Préd. Kukliné asszony „úgy hallotta, hogy Kukli uram biliárdozásra állta magát“. Utolsó Prédikáció. Kukliné asszony meghalt; a vékony cipők tragédiája. Utóirat.

UTI RAJZOK

Ira ZOMBORI GEDŐ.

I-ső kötet: Magyarország, Austria, Morva és Csehország, Németország, Holland, Belgaföld, Angolország.

II-ik kötet: Franciaország, Schweiz, Savoya és schweitzzi határhegyek, Olaszország, Krajna, Karantán és Steierország.

A két kötet ára 2 frt.

Urbér- és Tized-kárpótlási A. és B. tabellák.

MAGYAR ROMÁN-NYELVTAN

A románul tanulók számára. Szerkesztette **Fekete János** (Negrutiu) balázsfalvi göröggyesült érseki székesegyház korlátnok kanonok. Második, átdolgozott kiadás. Ára 1 frt. 20 kr. osztr. értékben.

A váltórendtartás

a cs. kir. váltótörvény értelmében.

Népszerű magyarázat, számos gyakorlati példákkal és mintákkal, s a törvény szövegével bővítve.

Mindennemiek felvilágosítására szerkesztette **Fináli Henrik Lajos**, gymn. tan és a kolozsvári szab. keresk. társaság vasárnapi iskolájában rendes tanító. Ára 70 k.

Csalogánydal.

Eredeti ábrándos magyar, **Zongorára** szerző s a két haza szépeinek ajánlja **BERECZ EDE**. Ára 60 kr.

Törvénytudományi műszótár

Közrebocsátja a m. tud. társ. II-ik kiadás. Ára 2 frt.

A NYOMORULTAK

írta **Hugó Victor**, francziából fordították: **Huszár Imre** és **Reviczky Szevér**. **Fantine** 1—2 kötet 3 frt. **Cosette** 3—4. köt. 3 frt.

JÓZSIKA MIKLÓS regénye

„KÉT ÉLETT”

szeszélyes regény. Két kötet ára 2 frt.

Protestans képes naptár

Szerkesztő tulajdonosa **Dr. Ballagi Mór** ur a jövő 1863-dik évi folyamból egész **Erdélyre** nézve nálam rendezvén egy főraktárt, a megrendeléseket egyenesen hozzám intézni kérem.

Ára a már megjelent 1863-dik évi folyamnak 40 kr.

Bolond Miska naptára 1863-ra.

Számos eredeti fametzzettel. 80 kr.

István bácsi naptára 1863-ra.

Szerkesztő **Májor István**. Ára 50 kr.

Kertész gazdasági naptár 1863-dik évre.

átalános növényjegyzékkel és művelési leirással ellátva. Szerkesztik **B. Nyáry Gyula** és **G. P. Ferencz**. Ára 1 frt.

A garaboncs diák naptára 1863-ra.

Számos alkalmi és alkalmatlan képpel és képtelenséggel. Ára 80 kr.

Paprika Jancsi képes kalendáriuma 1863-ra.

Sokféle hasznos és mulattató historikkal ellátva szerkesztő **Tatár Péter** a magyar nép számára. Ára 30 kr.

(706)

BECSÜLET TELJES MEGENMLTÉS.

POPP J. G. urnak

Anatherin nevű szájbize s fogszere, kinek növény fogpora és olomja odvas fogak bevonására, a mostan folyamatban lévő londoni világ-kiállításon az ilyszert cikkekke egyedül lehetségesnek mondható olesó ár mellett a „a becsület teljes megemlítés” címével tüntetett ki.

Azon győzelem, a melyet mi az egész mivelt földön elterjedt és meszsi elhírdet anatherin szájbizunknak, valamint a **Popp** ur által ahoz készített fogtapasznak, porának és dug-anyagjának jóslatunk teljesedésbe ment; — és nem tudjuk hirtelenséggel a számos erre vonatkozó megtiszteltetések érdekében, a szó teljes értelmében kinttő cik-künket eléggé ajánlani.

Az anatherin szájbiz ez előtt 14 évvel Bécsbe oly viszonyok között hozott kereskedésbe és forgalomba, hogy jelenlegi elterjedését alig gyanították.

Szinte lehetetlen azon akadályokat felsorolni, melyek ezen a maga nemében, ezen szájb- és fogbetegségek ellen **egyetlen szer** hirtelen elterjedése ellen felmerültek.

Kiváncos s méltányolható azon igényünk, hogy az anatherin szájbiz testvéreivel a fogpép-porral és dugolommal minden családba, a kik az egészséges fogak megbecsülhetetlen becséről meg vannak győződve, áthatva elterjedést nyerjen.

A cs. k. szabadalmazott első, és Amerikában előbbször szabadalmazott szájbiz a kiállítótól ez előtt 14 évvel találatván fel, az orvost és a vegytan legelső tekintélyei által a fog és szájbetegségek ellen jeles fentartó gyógyszernek ösmertetett el.

A kiállító hivatkozik orvos **Oppeltzer** urra Bécsben a kül-gyógyászat cs. kir. tanárára, orvostudor **Kletsinski** B. bécsi cs. kir. főorvornyászki vegyészre, orvostudor **Heller Flórián** Jánosra, orvostud. **Schilbach** az összes kül-orvoslat segéd tudorára Jénában. Az **Anatherin szájbiz** különös hatása, mint fentartószer különösen ajánlható a felettébb való szagos, üreges, odvas és mesterséges fogaknak, valamint a dohányzás okozta szag ellen; mely egyszersmind lehelletet adván s a szája fristölég hat.

Mint gyógyszer a fogakra és foghúsakra az által hat jölvölég, mivel a fog fáj-dalmakat enyhíti, puhább, könnyen vérző és romlásnak indult foghúst gyógyít, málló fogakat az összehúzás által a foghúsba elenyészeti s annak rothadását megakadályoztatja, miért is a tengeri utazásoknál s kiutéseknél, főleg pedig a szájkülbőr nyálkásodásánál haszonnal alkalmazható.

Kiállító megjelent anatherin szájbizéből évenként többet mint **15.0000** üveg palackakkal küld, névszerint Német, Helvét, Svéd, Orosz, Oláh, Szerbhouba, Dániába, valamint keletre különösen Egyiptomba, és egy bizonyos időtől fogva Amerikába is, a hol erre kiválólagos szabadalmat nyert.

Végre ajánlatra méltó, a kiállítótól termelt cs. kir. szabadalmazott anatherin **FOG-PÉP** va'aminat annak **FOG-OLMA** és **PORA** is.

Porosz kir. kerületi physicus

Dr. KOCH jegesztett növényczukorkái

kizárólag eredeti skatulyákban 70 és 35 kr-ával adatnak el.

Ezen, a legkittünőbb növény-nedvekből a legtisztább czukorjegesztnek hozzávegyítése által készült **Dr. KOCH**-féle **növényczukorkák** = mint a legismerőbb véleményezések bizonyítják = **enyhítő s izgalomszallapító** hatással bírnak: köhögésnél, rekedtségnél, nyálkásságnál stb. s a bennük létező növényi nedvek s édes anyagok legjava által sikeres hatásnak a beszéző szerv tisztaságának, frissességének s hajlékonyságának fentartására. Nemcsak ezen valóban jótékony sajátáguknál fogva **különböznek** igen előnyösen a gyakran igen megdicsért úgy nevezett mell-thea-lepénykétől [Pâte pectorale], hanem e készítmények még főleg azáltal jelesek, hogy azokat az emésztési szervek könnyen elbírik, s a hosszabb használatnál, semmi gyomorfájdalmat, sem savat, sem nyálkásságot nem okoznak, és nem hagynak hátra. (521) 7/10 (5-6)

Dr. KOCH növényczukorkái hosszukás skatulyákba pakolvák, melyeknek barna írással nyomott fehér czimlapjai az alább álló pecsétet és aláírást viselik.

Egyedüli raktár

Kolozsvár t:

WOLFF J. és KHU-

DI J. gyógyszer-tá-

raiban, és az ösmertetes

bizományos uraknál

Erdélyben.

Dr. Aug. Willh. Koch
Pharm. Chemist

(645)

Ig. sz. 2845.—1862.

Az erdélyi kölcsönös jég- s tüzkármentő-társulat czélja lévén, hogy a nagy közönség egyes agjai, jég vagy tűz általi károsodás szomorú következményei ellen — ha véletlenül és nem kiszámítótól rosz akaratú nyeresz kedési vágyból történendnek — kölcsönösen segédkezet nyújthassanak egymásnak, és így csak is az évi tiszta szükségletek mérlege szerint járuljanak a társulati közpénztárhoz; könnyen megérthető: hogy mentől többen csatlakoznak oltalom kereső tiszta szándokkal e társulathoz, a káreseményekérti teher hordozása is annál inkább megoszolván, a biztosítási járuléknak, hovatovább oly csekélységre kell apadnia, a minőre csak is ezen elvű társulat képes hatolni.

Ezen okból bátorodunk tiszteletteljesen a t. cz. gazdaközönség figyelmét hazánk ezen — egyetlennemű — intézetére felhívni, s abbani részvétre felszólítani annyival inkább: mivel e társulatnál tett díjbefizetések az összes biztosított tagok tulajdona. És a midőn abból eddigél közel 4 ezer tagtárs részesedett kártérítésben, tanúságot nyújtott egyszersmind arról is, hogy a kedvező évek folytán megmaradt fölösleget osztalékul részint visszafizetvén, részint beszámítván, a biztosítási járulékok áldozatának alig nevezhető csekélységre apasztattak.

Bővebb felvilágosítást adandnak alantabb kijelölt ügynökségeink, ezek közvetítése által is lehetővé társulatunkhoz csatlakozni.

Az erdélyi kölcs. jég- s tüzkármentő-társulat igazgatósága Kolozsvár t.
Julius hó elején, 1862.

Ügynökségek Erdélyben:

Abrudbányán: Árkosi Károly urnál

Ádamoson: Kovács Károly „

Aranykúton: Móza Samu „

Al-Csernátonban: Farkas Pál „

Alsó-Siménfalván: Kis Zsigm. „

„ Marosi János „

Balásfalván: Dániel Ödön. „

Balástelkén: Szokoli Pál „

Baróthon: Gergely Ferencz „

Bereczken: Fejér János „

Bethlenben: Csűrös József „

Beszterczén: Dietrich és Fleischer „

Brádon: Zakariás Dániel „

Brassón: Popovics F. B. „

Bözödön: Árkosi Mózes „

Bürkösön: Keszegh Samu „

Bánf-Hunyadon: Zakariás Kritóf „

Csik-Bánkfalván: Madár Antal „

Csik-Taploczán: Lázár Dénes „

Czikón: Péchi László „

Dézsen: Kovács Mózes „

Derzsén: Révai Dénezs „

Déván: Baló Benjámin „

Dobokán: Hodor Károly „

Dobrán: Lázár Lajos „

Erdő-Szt-Györgyön: László Ger. „

Erzsébethvárosban: Eördög Bogd. „

Felvinczen: Magyarai Pál „

Fogarason: Nehrer Sámuel „

Gerenden: Hegedűs Lajos „

Gidófalván: Vajna Károly „

Gyaluban: Kónya András „

Gyèresen: Nádas József „

Gyergyó-Sz-Miklósban: Prohászka Ede urn.

Hátszegben: Ebrentletzberger Péter „

Hidvégben: Nagy Sándor „

Ilyefalván: Gál István „

Károlyfejevártt: Dergán József „

Karczfalván: Lukács István „

Kászón-Ujfaluban: Boeskor Kár. „

Kékesen: Sepsi Mihály „

Kentelkén: Vályi Elek „

Kercsesórán: Pindur Ferencz „

Kézdi-Vásárhelyt: Kovács Dán. „

Kolozson: Veres Sándor „

Kovásszán: Kozma Antal „

Középlakon: Ibrányi Károly „

Krasznán: Veres Miklós „

Maksán: Jancsó Ferencz „

Márkosfalván: Kocsis Károly „

Magyar-Fülpösön: Zilineczki Pál urnál.

M-Gyerő-Monostoron: Hori F. „

Nagy-Zsomorban: Zsomori J. „

Péterlakán: Benkő János „

Ujfaluban: Boér Bálint „

Maros-Ilyén: Fekete György „

Ludason: Nyerges Ferencz „

Solymoson: Bogdán Miklós „

Vásárhelyt: Czece Miklós „

Mező-Méhesen: Kendeffy István „

Szilváson: Mihály István „

Mooson: Csobáneci István „

Nagy-Borosnyón: Kónya Sándor „

Enyeden: Ungár Mihály „

Galambfalván: Hegyi István „

Naszódon: Miháisi József „

Órdódkuton: Ince József „

Parajdon: Csengeri József „

Radnóthon: Komáromi György „

Sáros-M-Berkeszen: Kelemen Sánd. „

Sepsi-Sz-Györgyön: Demeter József „

Szamosujvártt: Miller Adolf „

Szász-Mátén: Nagy Mihály „

„ Régenben: özv. Altner Jánosné „

„ Sebesen: Simón Gergely „

Szászvároson: Lészai János „

Szederjesen: Sándor Lajos „

Széken: Mihály Endre „

Székelv-Kereszturón: b. Gamerra G. „

„ Kabdebó Antal „

„ Kocsárdon: Sükdő Ferencz „

„ Udvarhelyt: Beczasi Manó „

Szt-Abrahámon: Lőrinczi Mihály „

Szilágy-Csehe: Telekdi Farkas „

„ Somlyón: Végh és Hajdu „

Tasnádon: Koroknai Zsigmond „

Tekében: Riemer Mihály „

Tordán: Velics György „

Toroczkón: Hatskuj T. Ferencz „

Toroczkó-Sz-Györgyön: ifj. To-

roczkai Sándor „

Tövisen: Márton Ferencz „

Ujzékelyen: Buzogány Elek „

Ujvároson: Butyka Dániel „

Uzonban: Vajna Tamás „

Vaján: Cseke József „

Vizaknán: Timár Károly „

Zágonban: Demeter Samu „

Zsibón: Kun Károly „

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)